

3. Міщенко В. А. Аналіз методологічних підходів до оцінки фінансового стану підприємства / Міщенко В. А., Петренко М. В. // Бізнес Інформ. — 2012. — № 8. — С. 134–136.

4. Пожидаева Т.А. Анализ финансовой отчетности: учебное пособие / Т.А. Пожидаева / 3-е изд., — М.: Кнорус, 2010. — 320 с

**Примак Ю.Р., студент ОЕФ, 5 курсу,
спеціальність 8.030509 « Облік і аудит»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
науковий керівник — Кузьмінська О.Е., к.е.н.,
професор кафедри обліку в кредитних
і бюджетних установах та економічного аналізу**

НАПРЯМИ АНАЛІЗУ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЯ БАНКУ

Кредитний портфель банку являє собою сукупність виданих позик, які класифікуються на основі різних критеріїв, пов'язаних з різними чинниками кредитного ризику або зі способами захисту від нього.

Управління кредитним портфелем дає змогу балансувати та стримувати ризик усього портфеля, контролювати ризик, притаманний тим чи тим ринкам, клієнтам, позиковим інструментам, кредитам та умовам діяльності. Управління кредитними ризиками вимагає систематичного кількісного та якісного аналізу кредитного портфеля та роботи з проблемними кредитами.

Банки зобов'язані створювати резерви для відшкодування можливих витрат за основним боргом (без процентів і комісій) за всіма видами наданих кредитів у національній та іноземній валютах, у тому числі за наданими депозитами, кредитами іншим банкам, суб'єктам господарювання (овердрафт, ураховані векселі, факторингові операції, фінансовий лізинг), наданими гарантіями та поручительствами.

З метою виявлення резервів підвищення ефективності кредитної діяльності за умови запланованого рівня доходності та допустимого рівня ризику банки проводять аналіз кредитного портфеля, який здійснюється у двох напрямках:

- 1) аналіз структури та динаміки кредитного портфеля;
- 2) якісний аналіз кредитного портфеля.

Аналіз структури та динаміки кредитного портфеля здійснюється за допомогою методик горизонтального і вертикального аналізу за такими параметрами, як строк кредитування, валюта

кредитів, види кредитних продуктів, галузі економіки, статус позичальника, вид і рівень забезпечення, рівень ризику.

Горизонтальний (або трендовий аналіз) дає можливість дослідити динаміку кредитного портфеля банку в цілому та його окремих статей. У процесі використання цього виду аналізу розраховується абсолютний приріст, темпи приросту окремих статей за ряд періодів і визначаються тенденції їх розвитку.

Вертикальний (або структурний) аналіз ґрунтується на структурному дослідженні кредитного портфеля. У процесі такого аналізу визначається частка окремої статті в загальній сумі кредитного портфеля. Під час аналізу кредитного портфеля у розрізі строків кредитування особливу увагу приділяють частці прострочених, пролонгованих і сумнівних кредитів.

Також розрізняють наступні можливі напрями аналізу кредитного портфеля:

- за строками кредитування;
- у розрізі видів кредитів;
- аналіз кредитного портфеля за рівнем ризику;
- аналіз галузевої структури кредитного портфеля;
- аналіз за категорією постачальника;
- аналіз за видами забезпечення тощо.

В економічній літературі показники, що дають змогу оцінити якість кредитного портфеля банку, поділяють на показники ризику кредитного портфеля та показники дохідності кредитних операцій.

До групи показників, що дають змогу оцінити ризик кредитного портфеля можна віднести такі.

1. коефіцієнт покриття кредитного портфеля власним капіталом банку:

$$K_{\text{вк}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Кредитний портфель}} \quad (1)$$

Цей коефіцієнт характеризує якість кредитного портфеля з погляду його захищеності власним капіталом і показує, скільки власних коштів припадає на одну гривню виданих кредитів;

2. коефіцієнт якості кредитного портфеля:

$$K_{\text{як}} = \frac{\text{Резерв для покриття можливих витрат від кредитних операцій}}{\text{Кредитний портфель}} \quad (2)$$

Коефіцієнт характеризує якість кредитного портфеля з позиції ризиковості та показує частку класифікованих кредитів за рівнем ризику в загальній сумі кредитного портфеля банку;

3. коефіцієнт покриття класифікованих кредитів власним капіталом банку:

$$K_{пвк} = \frac{\text{Резерв для покриття можливих витрат від кредитних операцій}}{\text{Власний капітал}} \quad (3)$$

Цей коефіцієнт характеризує якість кредитного портфеля банку з погляду його захищеності власним капіталом банку;

4. коефіцієнт проблемних кредитів показує частку проблемних кредитів у кредитному портфелі банку:

$$K_{пк} = \frac{\text{Проблемні кредити}}{\text{Кредитний портфель}} \quad (4)$$

Цей коефіцієнт характеризує частку проблемних кредитів у загальній сумі кредитного портфеля. Збільшення темпів зростання значень цього показника свідчить про збільшення рівня кредитного ризику та неефективне управління кредитним портфелем банку.

До показників, що дають змогу оцінити дохідність кредитних операцій можна віднести такі:

1) коефіцієнт дохідності кредитного портфеля:

$$K_d = \frac{\text{Відсотковий дохід банку}}{\text{Кредитний портфель}} \quad (5)$$

Цей коефіцієнт характеризує дохідність вкладень у кредитний портфель і показує, скільки банк отримує доходів з кожної гривні виданих кредитів. Його застосування дає змогу здійснити порівняльний аналіз дохідності різних напрямів розміщення банківських ресурсів (наприклад, у цінні папери, лізингові операції тощо) й оптимізувати напрями їх використання, віддаючи перевагу дохіднішим. Для розрахунку цього коефіцієнта до уваги береться фактична сума доходу, отриманого від кредитних операцій. Для точнішого розрахунку вона може бути скоригована на суму втрат від списання безнадійної заборгованості за кредитами протягом аналізованого періоду;

2) коефіцієнт прибутковості кредитних операцій:

$$K_{пко} = \frac{\text{Чистий відсотковий дохід}}{\text{Кредитний портфель}} \quad (6)$$

Цей коефіцієнт показує, скільки відсоткового прибутку припадає на одну гривню розміщених у кредитний портфель ресурсів. Збільшення темпів зростання значень цього коефіцієнта порівняно з темпами зростання коефіцієнта дохідності кредитного портфеля свідчить про підвищення ефективності кредитної політики банку.

Звісно, в банку не обмежуються розглянутими нами коефіцієнтами. В банківській діяльності їх значно більше, але наведені показники вважаються основними. Дані розрахунків слугують основою певних висновків, які використовуються керівниками різних рівнів управління банку.

Оцінка і аналіз структури кредитного портфеля через визначення ступеня його дохідності та ризику дають можливість банківським установам коригувати власну кредитну політику та змінювати структуру кредитного портфеля. Виконання стратегічних цілей кредитної політики банку неможливе без управління кредитним ризиком і забезпечення якості кредитного портфеля. Для підвищення ефективності кредитної діяльності банку слід звернути увагу на покращення кредитної політики банку, оптимізувати власний кредитний портфель шляхом покращення його структури за допомогою зменшення частки нестандартних кредитів; внести обмеження щодо концентрації кредитного портфеля; проводити періодичну та повну перевірку кредитної документації, що дає достовірну інформацію про поточний стан клієнта та перспективи його розвитку; удосконалити навички персоналу банку із роботи щодо ефективного контролю та аудіювання кредитного процесу.

Література

1. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Інструкція, затверджена Постановою НБУ від 28.08.2001 р. № 368.

2. Аналіз банківської діяльності: підручник / [Герасимович А. М., Алексєєнко М. Д., Парасій-Вергуненко І. М. та ін.]; за ред. Герасимовича А. М. — К.: КНЕУ, 2008.

2. Дзюблюк О.В. Механізм забезпечення якості кредитного портфеля й управління кредитним ризиком банку в період кризових явищ в економіці / О.В. Дзюблюк // Журнал європейської економіки. — 2010. — № 9. — С. 108–124.

3. Говоруха С. Підходи до визначення поняття «кредитного портфелю» та аналіз його характеристик / С. Говоруха // Вісник Львівського університету. — 2010. — № 39. — С. 125–127.

4. Пірог В. В. Оцінювання якості кредитного портфеля банків з урахуванням виконання економічних нормативів НБУ / В. В. Пірог // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип. 21.18. — С. 228–235.